

Emil Szczygiel

GROBLA-

wieś mojego dzieciństwa



Tekst i dobór ilustracji
Emil Szczygieł

Projekt okładki
Emil Szczygieł

Zdjęcie na okładce – widok ze Skąły
Marzena Marzrzącka

Copyright by Emil Szczygieł Gliwice 2007
Wszelkie prawa zastrzeżone

Wydawca
Biblioteka i Ośrodek Animacji Kultury Gminy Drwinia w Grobli

Skład i łamanie
Ireneusz Szczygieł

Druk
Drukarnia Rolek – Gliwice, ul Chorzowska 113

ISBN 978-83-925908-0-4.

Wydanie I

Wprowadzenie

Pomysł napisania tej książki pojawił się na początku dwu-tysięcznego drugiego roku - wtedy, gdy mój świat stracił Najbliższą i Najdroższą Osobę, najlepszego przewodnika ziemskiego. Świat mój legł w gruzach, a ja znalazłem się w ogromnej pustce.

Poszukując wyjścia i wypełnienia czymś tego stanu „*nie bycia*”, postanowiłem zebrać materiały i dokumentować moją rodzinną wioskę i okolice, moją małą ojczyznę z lat młodości – oczywiście na miarę moich możliwości.

Uważałem, że historię, którą chcę przywołać należy opisać tak, aby jej dzieje osadzić w możliwie długim przedziale czasu w oparciu o dokumenty źródłowe oraz przekazy starszych mieszkańców.

Zdaję sobie sprawę, że będzie to opis fragmentaryczny, nie pełny i niepretendujący do jakiegoś bliżej określonego dokumentu.

Tomik pt. „*Grobla – wieś mojego dzieciństwa.....*” niech będzie wyrazem dużej sympatii dla mojego ludu nadwiślańskiego, a ściślej grobelskiego i regionu puszczańskiego nad Wisłą.

Z pewnością nikt nie może jednoznacznie i dokładnie określić, kiedy nasza osada, a później wioska przyjęła nazwę Grobla. Dlaczego taka nazwa jest akurat adekwatna i uzasadniona dla naszych korzeni gdzie wyrastaliśmy.

Myślę, że wynika to z faktu bezustannego „*układania*” się osadników na tej puszczańsko-wisłańskiej ziemi z kapryсами naszej rzeki - Wisłą nazywanej.

Położenie geograficzne od początku osadnictwa nie było ani atrakcyjne, ani łatwe, ani bezpieczne – ze względu na meandrującą rzekę i „*unerwienie*” okolicy licznymi ciekami zbierającymi wody i odprowadzającymi je do głównego zlewiska.

Ponieważ rzeka zmieniała koryto oraz swoje cieki, o czym świadczą liczne: strumienie, mokradła, wiśliska, doły, nieprzyjmy – ludzie budowali różnego rodzaju groble, przekopy i inne zabezpieczenia, jak również stawiali swoje zagrody na wysocznach zwanych „*podgródkami*”.

W zachowanej umowie określającej *obowiązki poddanych* z roku 1783 czytamy między innymi; „.....na ten czas kiedy zaprawianiem roli z robotą polną już nie będą zatrudnieni..., dobro i pożytek społeczny jako to do spuszczenia czyli obracania rzek, albo ich chędożenia, sporządzania przekopów, *sypania grobli*, łapania wilków i innych szkodliwych zwierząt, poprawiania dróg od jednej gromady do drugiej i z tem dodatkiem bezpłatnie używać się dadzą, natomiast wzajemnie zaś najlaskawsza zwierzchność gruntowa i dozorców potrzebnych, materiałów do tego dolożyć zechce....”

Powyższe dokumentują chociażby trzy zachowane duże odcinki wałów – *grobel*, jakby świadków tamtych czasów: *walek na Bloniu* (od Dolów do Kowala), *walek na Bajce* (do portu) oraz *walek na Świniarach* (od drogi „cesarki” do wału na Drwince).

Grobla, którą nazwałbym „*dzieckiem puszczańsko – wiślańskim*” osadzonym w regionie biednym i trudnym, tkwiła mocno i rozwijała się. Wieś jest udokumentowana w zapiskach i dokumentach już w roku 1276. Można rozsądnie postawić hipotezę, że na długo przed zapisanymi wzmiankami, w miejscu przeprawy przez rzekę (most) na szlaku handlowym, istniała niewielka osada w miejscu wyniesień dzisiejszej: Górki i Skąły. Świadczą o tym wykopaliska na Skale: *skarb grobelski* oraz *jamy zasobowe*. (ówczesne magazyny żywności)

Niestety niewiele wiemy o grodzie Wojsława w okolicach Górki (we Wiklu) gdzie istniała prebenda św. Jana (kościół grobelski), którą wg B. Paprockiego i J. Długosza, wybudował

.....- FORTALICIJUM ALIAS GROBLA IN RIPA VISLAE AEDIFICAVIT AT ADTAVIT...” - w niej prebendę św. Jana ustanowił i wyposażył.

W 2006 roku minęło 730 lat udokumentowanej historii Grobli, jej bycia na ziemi nadwiślańskiej.

Fragmentaryczne zapisy, tradycja, przekazy pokoleniowe z minionych lat, nigdy dotąd nie były zebrane w formie monografii lub innego opracowania, co było powodem, że bardzo mało wiedzieliśmy o dziejach naszej „małej ojczyzny”.

Książka Emila Szczygła p.t. „*Grobła – wieś mojego dzieciństwa*”, której wydawcą jest Biblioteka i Ośrodek Animacji Kultury Gminy Drwinia z siedzibą w Grobli dotyczy właśnie historii Grobli i jej mieszkańców.

Jest to ciekawa opowieść podana w sposób popularno naukowy, mogąca stać się przyczynkiem do badań dziejów tego regionu. Książka, którą oddajemy Czytelnikom przedstawia: początki osadnictwa, szkolnictwo i oświatę, losy mieszkańców w okresie rozbiorów, niepodległej Polski, okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej i w latach PRL.

BiOAK w Grobli, która jest wydawcą tej książki rozumie i zdaje sobie sprawę, że ma szczególny obowiązek, aby historię Grobli dokumentować i przekazywać pokoleniom. Zarówno dla autora jak i dla wydawcy będzie ogromną satysfakcją, jeżeli obraz Grobli, jaki został ukazany na kartach tej książki, stanie się bliski i zarazem jak najbliższy rzeczywistości.

Kim jest autor książki i dlaczego poświęcił swój czas temu tematowi?

Emil Szczygieł, – pomimo, że we wczesnej młodości opuścił rodzinną wieś, nie zapomniał o swoich korzeniach. Będąc na emeryturze, ogarnięty pasją poszukiwacza w zasobach archiwalnych, bibliotekach; na Śląsku, Krakowie i Bochni, zbieraniem i zapisywaniem przekazów ludzi starszego pokolenia, gromadzeniem dokumentów od ludzi związanych z Groblą, dokumentował i opisał dzieje Grobli. Pomimo, że autor ukończył studia techniczne na Politechnice w Krakowie i jako inżynier o specjalności *konstrukcji pojazdów szynowych*, parł się problemami na polu działalności gospodarczej i technicznej (był dyrektorem dużych Zakładów w Gliwicach), mieszkając na Śląsku, przez kilka lat zbierał materiały dotyczące Grobli. Jego wyprawy zaowocowały zasobnym materiałem, który przedstawił w swojej książce p.t. „*Grobła – wieś mojego dzieciństwa*”.

Zdajemy sobie sprawę, że publikacja ta jest może niekompletna i niedoskonała, wszak autor nie jest zawodowym historykiem – ale książka zawiera informacje które zainteresują mieszkańców Grobli, młodzież, Groblan na „emigracji” jak i tych którzy okazują sympatię dla tego regionu.

Grobła, Świniary, Ispina, Trawniki, Drwinia, Stare i Nowe Brzesko, Hebdów – to miejscowości, w których mieszkają ludzie nadwiślańscy z rejonu Puszczy Niepołomickiej, o których nadmienia się w opracowaniu.

Wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji tego przedsięwzięcia zarówno finansowo jak i merytorycznie składamy serdeczne podziękowania.

Mamy nadzieję, że książka stanie się jednym z podstawowych źródeł wiadomości o Grobli i jej okolicach.